

МІСТОБУДУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2020.56.153-164>

УДК 711.454

Вяткін Костянтин Ігорович

кандидат технічних наук, доцент кафедри Міського будівництва

Харківського національного університету

міського господарства ім. О.М. Бекетова

vyatkin.k.i@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-2394-3779>

СУБУРБАНІЗАЦІЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ

Анотація: досліджуються окремі аспекти розвитку процесів субурабнізації, як нового формату забезпечення комфортного проживання населення. В умовах проблем забезпечення сталого розвитку великих мегаполісів особливої актуальності набувають питання розвитку приміської зони та зміни формату тяжіння населення від центрів даних мегаполісів до прилеглої території. При цьому важливим аспектом розвитку є забезпечення транспортної доступності та соціально-побутового комфорту проживання населення. Значною перевагою відцентрування населення до приміської зони є питання екологічного характеру та стресостійкості. Світова практика свідчить про ефективність процесів субурбанізації. Проте, кожен регіон має власну специфіку розвитку даних процесів. Наприклад, Північна Америка має один із найвищих показників субурбанізованих територій. Процеси субурбанізації активно підтримуються державою. Дана політика почала формуватися ще після Другої світової війни і мала економічні та суспільні причини. Країни Західної Європи також активно розвивають передмісті, проте гальмівним недоліком даного розвитку є історична забудова, яка не може відповідати сучасним вимогам населення до інноваційних архітектурно-планувальних рішень. Країни Азії також формують умови для відцентрування населення із великих мегаполісів, які є значно перенаселеними, що викликає глобальні екологічні, транспортні та соціально-побутові проблеми. Україна поступово долічується до загальносвітового тренду субурбанізації, проте має ряд факторів, які необхідно вирішити для забезпечення активного розвитку приміських зон, а саме: транспортне забезпечення для маятникової міграції, розвиток соціально-побутової

інфраструктурі приміських зон, підвищення якості надання послуг населенню відповідно рівня великих міст.

Ключові слова: субурбанізація; розвиток територій; міське будівництво; процеси територіального розвитку.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві все більшої актуальності набувають питання сталого розвитку. Комплексність підходів до розвитку міст та територій передбачає гармонійний баланс трьох факторів: економічного, соціального та екологічного. Питання збалансованого розвитку цих трьох груп показників мають на меті забезпечення можливості для майбутніх поколінь до комфортного проживання на тому самому якісному рівня життєдіяльності, що і сьогоднішні покоління. В цих умовах особливої актуальності набувають питання реалізації глобальних цілей сталого розвитку у системі процесів урбанізації територій. Нові завдання, що ставить інноваційний розвиток до процесів урбанізації, викликали необхідність визначення сучасних тенденцій щодо формування центрів тяжіння населення у відповідності до необхідності забезпечення сталого глобального розвитку. Отже, в цих умовах високої актуальності набувають завдання аналізу нових тенденцій розвитку міст та територій з урахуванням необхідності забезпечення сталого збалансованого розвитку у стратегічній перспективі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку містобудівних систем та тенденцій субурбанізаційних процесів є актуальним в умовах необхідності у забезпеченні сталого розвитку міст та територій. Отже, дана актуальна тематика привертає увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, питанням інформаційного забезпечення розвитку містобудівних систем великих міст та приміської зони, проблемами маятникової міграції та визначенням факторів привабливості територій для проживання населення у своїх роботах займався М.М. Дьомін та О.І. Сингаївська [1]. В.Л. Вегу розглядав проводив паралелі специфічних характеристик процесів урбанізації та субурбанізації [2]. Питання земельних відносин та їх впливу на процеси субурбанізації проаналізовано у роботі М. Габреля [3]. S. Hozsu вивчав окремі аспекти процесів субурбанізації та їх специфіку [4]. Вітчизняний досвід розвитку приміської зони аналізується у роботі К. Мезенцева та Т. Ключко [5]. А. Borsdorf дослідив зміни містобудівної структури під впливом процесів субурбанізації на прикладі європейських міст [6]. У роботах І.В. Гукалова визначено соціально-економічні аспекти вітчизняних процесів розвитку системи субурбанізації на національному рівні [7]. Проте, незважаючи на високу увагу авторів до даної проблематики

залишають ся невирішеними окремі аспекти забезпечення ефективного розвитку субурбанізаційних процесів на національному рівні.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування новітніх тенденцій розвитку територій та визначення перспектив реалізації процесів субурбанізації на сучасному етапі розвитку суспільства з урахуванням вимог забезпечення пріоритетів сталого розвитку.

Для досягнення поставленої мети виділено наступні завдання:

- теоретично окреслити питання визначення процесів субурбанізації у системі територіального розвитку,
- проаналізувати методологічні засади реалізації субурбанізаційних процесів,
- проаналізувати кращі світові практики запровадження субурбанізаційних процесів;
- визначити перспективи розвитку процесів субурбанізації відповідно до вимог сталого глобального розвитку;
- надати рекомендації щодо впровадження субурбанізаційних процесів у вітчизняній практиці містобудування,

Виклад основного матеріалу.

Сучасне інформаційне суспільство ставить перед системами життєзабезпечення міст та територій нові вимоги. Перехід від товарного споживання до збільшення частки послуг у структурі економічних процесів, підвищення рівня життя населення, соціального забезпечення та розвиток процесів цифровізації призвели до формування кардинально нових цінностей людини, та, відповідно, потреб, які мають задовольняти системи життєзабезпечення [8]. Зростаючі потреби призвели до нераціонального споживання, що стало основною причиною формування глобальних проблем, визначених Організацією Об'єднаних Націй у Концепції сталого розвитку людства. Серед таких проблем виділено три блоки економічні (нераціональне використання ресурсів, «зелена економіка», ліквідація бідності, інноваційна індустріалізація, розвиток інфраструктури, енергоефективність, економічне зростання), соціальні (підвищення ефективності совіти та охорони здоров'я, ліквідація нерівності, толерантність, збільшення кількості робочих місць, ліквідація голоду, гендерна рівність, партнерство заради миру), екологічні (чиста енергія, збереження питної води, боротьба зі змінами клімату, збереження морських екосистем та екосистем суші). Поєднуючи ці три боки ООН окремо виділило питання сталого розвитку міст та населених пунктів [6].

За даними статистики у 2019 році кількість населення Землі досягла 7,7 мільярдів людей. 56 % всього населення Земного шару проживають у містах. Прогнозований приріст населення складатиме 2,4 дитини на одну жінку.

Більший природний приріст населення спостерігатиметься за прогнозами у містах. До цього показника варто дати міграційні процеси, адже міста є центрами тяжіння сільського населення. Таким чином, за прогнозами ООН до 2030 року кількість жителів міст становитиме 60%, а до 2050 року – 68 % [1, 2].

Таким чином, стає зрозумілим, що проблемні аспекти, з якими на сьогодні намагаються справитися великі міста, будуть лише зростати. Вже зараз глобальною світовою проблемою є забезпечення сталого розвитку крупних світових мегаполісів. Перенаселення даних територій, що викликане економічним тяжінням людей у центри бізнесу та економічного розвитку, стали причиною наступних проблем розвитку урбанізованих територій [3-4]:

- транспортна доступність, затори,
- нераціональність планування забудови,
- відсутність зелених насаджень,
- парниковий ефект через викиди автомобілів,
- велика кількість сміття, яке не переробляється, та не використовується вторинно,
- складна екологічна ситуація,
- перебування населення у постійному стресі та перевтомі.

Ці та багато інших проблем формують необхідність пошуку нових шляхів забезпечення комфортного проживання населення у врахуванням необхідності забезпечення робочою силою вже сформовані центри економічного тяжіння. В цих умовах високу актуальність набувають процеси субурбанізації [5].

Субурбанізація – це процеси розвитку приміської зони навколо великих міст та мегаполісів шляхом відтоку населення до більш екологічно чистих районів із подальшим утворення агломерацій [7]. Цей процес можна назвати якісно новим етапом урбанізаційного розвитку, що викликаний прискореними процесами урбанізації та перенаселення міст, екологічними проблемами та складністю забезпечення у великих містах процесів сталого розвитку.

Світовий досвід свідчить, що процеси субурбанізації активно розвиваються та, за наявності необхідних умов для забезпечення комфортного проживання у приміській зоні, охоплюються все більшу кількість населення. Переважна більшість населення, що обирають приміські поселення відноситься до середнього класу та вище середнього. Ретроспектива формування субурбанізаційних трендів у одній із найбільш субурбанізованих країн світу США свідчить, що субурбанізація стала основою формування сучасних умов проживання населення середнього класу у різних штатах. Після Другої світової війни, переформатування системи сільського господарства та розвиток промисловості, а також необхідність пошуку більш комфортних умов проживання, і навіть виживання, штовхало темношкіре населення США до

переїзду із сільської місцевості до великих міст. Ці процеси викликали відтік населення із центральних районів міст. У пошуках нового місця проживання середній клас американців керувався наступними принципами [8-10]:

- підвищення народжуваності у післявоєнні роки викликало потреби у розміщені родин у більших за площею будинках,
- будівництво за межами міст було більш економічним, ніж будівництво в самому місті, а новітні матеріали та технології дозволили мінімізувати собівартість зведення приватних будинків,
- невеликі квартири американці змінювали на так звану «американську мрію» - великий замиський будинок, що активно пропагувалося владою з метою вирішення житлового питання американців після Другої світової війни,
- збереження населення, яке не витрало їх в військових умовах, побоюючись ризиків втрати майна, середній клас після війни почав витратити на придбання предметів побуду, в тому числі житлових будинків.

Ці умови стали базовими причинами розвитку процесів субурбанізації в країні, які, по суті, змінили усю систему розселення. При цьому центри прикладання праці населення залишилися незмінними. Отже, ключовими умовами для розвитку субурбанізації стали наступні фактори [11-12]:

- транспортна доступність – хороша якість дорожнього покриття та створення швидкісних автобанів, які з'єднали центри проживання населення та центри прикладання праці, значно скоротивши час на проїзд та підвищивши комфортність пересування,
- розвиток соціально-побутової та культурної і спортивної інфраструктури – доступність населення до отримання даних послуг,
- створення органами державної влади та влади штатів програм доступного житлі для американців, які планували придбати будинки у замиській зоні – система іпотеки, спрямована на розвиток субурбанізації для забезпечення сталого розвитку території держави.

Отже, процеси субурбанізація у США, до речі така ж специфіка властива і сусідній Канаді, характеризуються малоповерховою забудовою приміських зон із чіткою системою зонування та плануванням забудови. Забудовою займаються профільні архітектурно-будівельні компанії, діяльність яких спрямована не лише на будівництво житлової нерухомості, але і забезпечення соціально-побутової інфраструктури, для розвитку якої залучаються спеціальні матеріальні та технічні ресурси. Відмінність мегаполісів Європи від формату Північної Америки у тому, що приміська зона забудована малоповерховою забудовою, яка має історичне значення. Історичні ці невеликі міста чи селища були окремими адміністративно-територіальними одиницями, із розвитком міста-мегаполіса вони доєдналися до даної агломерації. Проте, архітектурно-

планувальний вид даної території вже сформовано, отже будівництво нерухомості нового формату за стилями та архітектурно-планувальними рішеннями не можливо. За підтримкою історичного архітектурного вигляду даних територій чітко стежать місцеві органи влади. Отже, даний процес дещо гальмує розвиток субурбанізації в європейських мегаполісах, оскільки розвиток цих передмість має лише міграційні причини, але не сприяє подальшому розвитку містобудівних систем та створення нових комплексних підходів до урбанізації.

Мегаполіси країн Західної Європи, такі наприклад, як Берлін, Лондон, Париж, є не лише центрами тяжіння працездатного населення, економічними центрами держави, вони виступають економічними центрами окремих регіонів Європи. Самі ці мегаполіси є «бізнес-Мекками», що формують політичну та економічну ситуацію не лише країн Європейського Союзу, але і сусідів – інших країн Європи, Азійського регіону та, по суті, всього світу [13].

У країнах Азії, де переважає адміністративно-командна система державного управління, процеси розвитку субурбанізації тісно пов'язані із політикою влади щодо забезпечення сталого розвитку територій. В умовах великої кількості населення забудова територій є цільною як у містах, так і у передмістях. Проте, через контрастність соціально-економічної ситуації, в багатьох азійських мегаполісах можна спостерігати нераціональне планування – від хмарочосів до трущоб, розміщення у межах самого міста. Ускладнений трафік зменшує ефективність розвитку процесів субурбанізації в цих країнах [2, 14].

Основні проблеми розвитку процесів субурбанізації в Україні є наступними [15-17]:

- складні процеси маятникового пересування населення,
- погана транспортна доступність, відсутність дорожньо-транспортної інфраструктури,
- відсутність соціально-побутової інфраструктури, аналогічної до рівня урбанізованої території.

Аналізуючи провідний світовий досвід можна зробити висновки, що перевагами вибору міським населенням приміської зони для проживання є наступні фактори [18-20]:

- висока екологічність території,
- вирішення проблем перенаселення міст, відповідно зниження рівня стресів,
- більш доступна нерухомість,
- можливості для розвитку підприємницької активності в умовах нерозвиненого бізнес-середовища території,

Активізація процесів урбанізації в Україні можлива за наступних умов:

- розвиток дорожньо-транспортної та соціальної мережі та інфраструктури шляхом реалізації проєктів публічно-приватного партнерства,
- розробка програм іпотечного кредитування та доступної нерухомості у прилеглих до мегаполісів зонах, які зараз є малозаселеними,
- розвиток підприємницької активності в умовах низької конкуренції з метою підвищення якості надання послуг.

Висновки. Таким чином, аналіз процесі субурбанізації у світі, їх причин та тенденцій розвитку показав, що на специфіку субурбанізації впливали історичні, суспільні, та соціально-економічні аспекти. В умовах наростання екологічних проблем, ускладненого трафіку, високого ступеня міграції до великих мегаполісів, комфорт проживання у цих містах значно знизився, а традиційні процеси урбанізації вже не можуть забезпечити сталий розвиток перенаселених територій. В таких умовах, новим етапом розвитку систем містобудування можуть стати процеси субурбанізації. Проте, для активного впровадження даних процесів необхідне забезпечення транспортно-дорожньої, соціально-побутової інфраструктури та інших умов для комфортного проживання населення у приміській зоні.

Список використаних джерел:

1. Дьомін М.М. Містобудівні інформаційні системи. Містобудівний кадастр. Первинні елементи структури об'єктів містобудування та територіального планування / М.М. Дьомін, О.І. Сингаївська - Київ: Фенікс, 2015.–213 с.
2. Berry V.J.L. Urbanization and counterurbanization // *Urban Affairs Annual Reviews*, 11. – London: Sage Publications, Beverly Hills, 1976.
3. Габрель М. Земельні відносини в містобудівному проектуванні / Михайло Габрель // *Містобудування та територіальне планування : наук.-техн. зб.* — К. : КНУБА, 2008. — № 31. — С. 73–84.
4. Hozsu S. Counterurbanization. A literature study // *Danish Institute of Rural research and Development (IFUL). Working Paper.* – 2009. – № 6.
5. Мезенцев, К. В., Ключко, Т. І. Просторові трансформації житлових функцій у приміській зоні Києва. *Часопис соціально-економічної географії.* – 2015. – Вип. 18(1). – С. 87-93.
6. Borsdorf A. On the way to post-suburbia? Changing structures in the outskirts of European cities // *European cities; insights on outskirts.* Ed. By Borsdorf and Zembri. Report COST Action 10 Urban Civil Engineering. – 2004. – Vol. 2.
7. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація : Монографія / І.В. Гукалова. – К., 2009. – 347 с.

8. Адміністративно-територальний устрій України. Шляхи реформування. Монографія / Яцуба В.Г., Яцюк В.А., Матвіїшин О.Я та ін. - К., Геопринт, 2007, 366 с.

9. The USAID Local Investment and National Competitiveness project (LINC) signed Protocols of Intentions to develop and implement economic development strategies with representatives of the Odesa agglomeration and with the city of Odesa. Електронний ресурс, режим доступу: <http://www.linc.com.ua/eng/Reports & Publications/Success and Featured Stories/40/>

10. Данилюк М.О. Про умови створення та функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків / М.О. Данилюк // Регіональна економіка. – 2007. – №4. – С. 86 – 93

11. Верба В.А. Передумови успішної реалізації проектів розвитку / В.А. Верба // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ, 2009. – №3(19). – С. 34-39

12. European Spatial Development Perspective (ESDP): Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union. Potsdam, 1999 [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf

13. Johnson B. The greatest city on Earth: ambitions for London / Boris Johnson // Greater London Authority. – 2013. <https://www.london.gov.uk/file/16207/download?token=FrawHvNb>

14. Greater Manchester Combined Authority (GMCA). <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/site/index.php>

15. Шкабаро В.М. Конституційно-правовий статус міста в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / В. М. Шкабаро ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 2004. – 243 с.

16. Осипов В.М., Кукош М.С. Конкурентоспроможність міських агломерацій: світові тренди та перспективи формування в Україні // Економічні інновації. – 2014. – Вип. 57. – С. 283–296

17. Дронова О.Л., Лис Я.С. Управління міськими агломераціями: європейський досвід для реформ в Україні // Український географічний журнал. – 2016. – №1. – С. 47–52

18. Vodrova I. The administrative-territorial system as object of constitutional and legal policy in Ukraine // European Reforms Bulletin. – 2015. – №4. – Р. 47–53

19. Бодрова І. Напрями удосконалення територіальної основи місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правовий аспект // Конституційна реформа в Україні в сфері місцевого самоврядування: уроки від країн

Вишеградської четвірки: тези доп. та наук. повідомл. учасн. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21–22 жовтня 2016р.). – Х.: Право, 2016. – С. 33–44

20. Emerging market city economies set to rise rapidly in global GDP rankings says PricewaterhouseCoopers LLP. [Електронний ресурс]. // Режим доступу : <http://www.pwc.com/gx/en/press-room/2009/largestcity-economies-uk.jhtml>

References

1. Domin M.M. Mistobudivni informatsiini systemy. Mistobudivnyi kadastr. Pervynni elementy struktury ob'ektiv mistobuduvannia ta terytorialnoho planuvannia / M.M. Domin, O.I. Synhaivska - Kyiv: Feniks, 2015.–213 s. (in Ukrainian)

2. Berry B.J.L. Urbanization and counterurbanization // Urban Affairs Annual Reviews, 11. – London: Sage Publications, Beverly Hills, 1976. (in English)

3. Habrel M. Zemelni vidnosyny v mistobudivnomu proektuvanni / Mykhailo Habrel // Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia : nauk.-tekhn. zb. — К. : KNUBA, 2008. — № 31. — S. 73–84. (in Ukrainian)

4. Hoszsu S. Counterurbanization. A literature study // Danish Institute of Rural research and Development (IFUL). Working Paper. – 2009. – № 6. (in English)

5. Mezentsev, K.V., Kliuiko, T.I. Prostorovi transformatsii zhytlovykh funktsii u prymiskii zoni Kyieva. Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafi. – 2015. – Vyp. 18(1). – S. 87-93. (in Ukrainian)

6. Borsdorf A. On the way to post-suburbia? Changing structures in the outskirts of European cities // European cities; insights on outskirts. Ed. By Borsdorf and Zembri. Report COST Action 10 Urban Civil Engineering. – 2004. – Vol. 2. (in English)

7. Hukalova I.V. Yakist zhyttia naseleння Ukrainy: suspilno-heohrafichna kontseptualizatsiia : Monohrafiia / I.V. Hukalova. – К., 2009. – 347 s. (in Ukrainian)

8. Administratyvno-terytoral'nyj ustrij Ukrayiny. Shlyaxy reformuvannia. Monografiya / Yaczuba V.G., Yacyuk V.A., Matviyishy'n O.Ya ta in. - К., Geoprynt, 2007, 366s. (in Ukrainian)

9. The USAID Local Investment and National Competitiveness project (LINC) signed Protocols of Intentions to develop and implement economic development strategies with representatives of the Odesa agglomeration and with the city of Odesa. Elektronnyj resurs, rezhy'm dostupu: http://www.linc.com.ua/eng/Reports_&_Publications/Success_and_Featured_Stories/40/ (in English)

10. Danylyuk M.O. Pro umovy stvorennia ta funkcionuvannia ob'yednan' spivvlasny'kiv bagatokvarty'ny'x budy'nkiv / M.O. Danylyuk // Regional'na ekonomika. – 2007. – №4. – S. 86 – 93 (in Ukrainian)

11. Verba V.A. Peredumovy` uspishnoyi realizaciyi proektiv rozvy`tku / V.A. Verba // Visny`k Kry`voriz`kogo ekonomichnogo insty`tutu KNEU, 2009. – №3(19). – S. 34-39 (in Ukrainian)
12. European Spatial Development Perspective (ESDP): Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union. Potsdam, 1999 [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf (in English)]
13. Johnson B. The greatest city on Earth: ambitions for London / Boris Johnson // Greater London Authority. – 2013. <https://www.london.gov.uk/file/16207/download?token=FrawHvNb> (in English)
14. Greater Manchester Combined Authority (GMCA). <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/site/index.php> (in English)
15. Shkabarо V. M. Konsty`tucijno-pravovy`j status mista v Ukrayini: dy`s. ... kand. yury`d. nauk : 12.00.02 / V. M. Shkabarо ; In-t derzhavy` i prava im. V.M. Korecz`kogo. — K., 2004. – 243 s. (in Ukrainian)
16. Osy`pov V.M., Kukosh M.S. Konkurentospromozhnist` mis`ky`x aglomeracij: svitovi trendy` ta perspekty`vy` formuvannya v Ukrayini // Ekonomichni innovaciyi. – 2014. – Vy`p. 57. – S. 283–296. (in Ukrainian)
17. Dronova O.L., Ly`s Ya. S. Upravlinnya mis`ky`my` aglomeraciyamy`: yevropejs`ky`j dosvid dlya reform v Ukrayini // Ukrayins`ky`j geografichny`j zhurnal. – 2016. – №1. – S. 47–52. (in Ukrainian)
18. Bodrova I. The administrative-territorial system as object of constitutional and legal policy in Ukraine // European Reforms Bulletin. – 2015. – №4. – P. 47–53. (in English)
19. Bodrova I. Napryamy` udoskonalennya tery`torial`noyi osnovy` misceвого samovryaduvannya v Ukrayini: konsty`tucijno-pravovy`j aspekt // Konsty`tucijna reforma v Ukrayini v sferi misceвого samovryaduvannya: uroky` vid krayin Vy`shegrads`koyi chetvirky`: tezy` dop. ta nauk. povidoml. uchasn. nauk.-prakt. konf. (m.Xarkiv, 21–22 zhovtnya 2016r.). – X.: Pravo, 2016. – S. 33–44. (in Ukrainian)
20. Emerging market city economies set to rise rapidly in global GDP rankings says PricewaterhouseCoopers LLP. [Elektronny`j resurs]. // Rezhy`m dostupu : <http://www.pwc.com/gx/en/press-room/2009/largestcity-economies-uk.jhtml> (in English)

Аннотация

Вяткин Костянтин Игоревич кандидат технических наук, доцент кафедры городского строительства, Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова.

Субурбанизация: теоретические основы и практика внедрения.

В статье исследуются отдельные аспекты развития процессов субурабнизации, как нового формата обеспечения комфортного проживания населения. В условиях проблем обеспечения устойчивого развития крупных мегаполисов особую роль приобретают вопросы развития пригородной зоны и изменения формата притяжения населения от центров данных мегаполисов к прилегающей территории. При этом важным аспектом развития является обеспечение транспортной доступности и социально-бытового комфорта проживания населения. Значительным преимуществом отцентрования населения в пригородную зону является решение вопросов экологического характера и стрессоустойчивости. Мировая практика свидетельствует об эффективности процессов субурбанизации. Однако, каждый регион имеет свою специфику развития данных процессов. Например, Северная Америка имеет один из самых высоких показателей субурбанизованных территорий. Процессы субурбанизации активно поддерживаются государством. Данная политика начала формироваться после Второй мировой войны и имела экономические и общественные причины. Страны Западной Европы также активно развивают пригород, однако недостатком данного развития является историческая застройка, которая не может отвечать современным требованиям населения к инновационным архитектурно-планировочным решениям. Страны Азии также формируют условия для отцентрования населения из больших мегаполисов, которые значительно перенаселенны, что вызывает глобальные экологические, транспортные и социально-бытовые проблемы. Украина постепенно присоединяется к общемировому тренду субурбанизации, однако имеет ряд факторов, которые необходимо решить для обеспечения активного развития пригородных зон, а именно: транспортное обеспечение для маятниковой миграции, развитие социально-бытовой инфраструктуры пригородных зон, повышение качества предоставления услуг населению в соответствии с уровнем крупных городов.

Ключевые слова: субурбанизация; развитие территорий; городское строительство; процессы территориального развития.

Annotation

Viatkin Konstantyn, PhD, associate professor, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv .

Suburbanization: theoretical-methodological bases and practice of implementation.

The article explores some aspects of the development of suburbanization processes as a new format for providing comfortable living for the population. In the face of problems of ensuring the sustainable development of large metropolitan areas, the issue of suburban area development and changes in the format of population gravity from the data centers of the metropolitan areas to the adjacent territory become of particular occultation. An important aspect of the development is the provision of transport accessibility and social and household comfort of the population. A significant advantage of centering the population to the suburban area is the issue of environmental nature and stress resistance. World practice shows the effectiveness of suburbanization processes. However, each region has its own specific development of these processes. For example, North America has one of the highest rates of suburbanized territory. Suburbanization processes are actively supported by the state. This policy began to emerge after World War II and had economic and social causes. Western European countries are also actively developing the suburbs, but the historical drawback is a major drawback of this development, which cannot meet the modern requirements of the population for innovative architectural and planning decisions. Asian countries are also setting the stage for the centering of populations from large metropolitan areas, which are vastly overpopulated, causing global environmental, transport and social problems. Ukraine is gradually adhering to the global trend of suburbanization, but it has a number of factors that need to be addressed to ensure active development of suburban areas, such as transport support for pendulum migration, development of suburban social infrastructure, improving the quality of services provided to the population in accordance with the level of large cities.

Keywords: suburbanization; territorial development; urban construction; processes of territorial development.